

SOLUCIONARI

UN MÓN DE SONS **B** Quadern d'Activitats

Germán Monferrer Quintana
Juan Ángel Picazo López

Disseny portada: Nina Lloréns Peters
Il·lustracions i maquetació: Esperança Martínez Molina

© Tabarca Llibres, S.L.

© Germán Monferrer Quintana
Juan Ángel Picazo López

I.S.B.N.: 978-84-8025-346-8

Depòsit legal: V-526-2015

Impressió:
impresa.es

Edita:
Tabarca Llibres, S.L.
Av. Ausiàs March, 184
Tel.: 96 318 60 07
www.tabarcallibres.com
46026 VALÈNCIA

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

ÍNDIX

Unitat 1

Sensacions musicals. *El caràcter de la música* 6

Unitat 2

La finalitat musical. *El gènere musical* 18

Unitat 3

Batec musical. *El moviment o tempo* 32

Unitat 4

El ritme. *Moviment i compàs* 46

Unitat 5

La intensitat de la música. *Dinàmica i matisos* 56

Unitat 6

El color del so. *La instrumentació* 72

Unitat 7

La successió dels sons. *La melodia* 86

Unitat 8

El teixit musical. *La textura* 102

Unitat 9

Estructures musicals. *La forma* 114

Relació d'audicions 130

UN MÓN DE SONS B

UNITAT5	1. CONTEXT MUSICAL	2. ESCOLTA	3. CONTEXT CULTURAL
UNITAT 1 SENSACIONS MUSICALS “El caràcter de la música”	Adjectius i activitats. • 10 projeccions.	8 audicions per a treballar el caràcter de la música. Una curiositat.	Projeccions i activitats del caràcter musical a través de la història.
UNITAT 2 LA FINALITAT MUSICAL “El gènere musical”	Concepte i diferents tipus de gènere musical. • 5 projeccions.	16 audicions per a treballar el gènere musical. Una curiositat.	Projeccions i activitats del gènere musical a través de la història.
UNITAT 3 BATEC MUSICAL “El moviment o tempo”	Concepte i diferents tipus de moviment o tempo. • 7 projeccions.	18 audicions per a treballar el moviment o tempo. Una curiositat.	Projeccions i activitats del moviment o tempo a través de la història.
UNITAT 4 EL RITME “Moviment i compàs”	Concepte de ritme i compàs i diferents tipus de ritmes i compassos. • 9 projeccions.	10 audicions per a treballar els compassos. Una curiositat.	Projeccions i activitats dels compassos i del ritme a través de la història.
UNITAT 5 LA INTENSITAT DE LA MÚSICA “Dinàmica i matisos”	Concepte i tipus de dinàmica i matisos. • 7 projeccions.	18 audicions per a treballar els matisos i la dinàmica. Una curiositat.	Projeccions i activitats de l'evolució dels matisos a través de la història.
UNITAT 6 EL COLOR DEL SO “La instrumentació”	Diferents tipus de timbres vocals i instrumentals. • 19 projeccions.	22 audicions per a treballar els matisos i la dinàmica. Una curiositat.	Projeccions i activitats de l'evolució dels instruments a través de la història.
UNITAT 7 LA SUCESSIÓ DELS SONS “La melodia”	Concepte de melodia i tipus. • 13 projeccions.	27 audicions per a treballar tipus de melodies. Una curiositat.	Projeccions i activitats de l'evolució de la melodia a través del temps.
UNITAT 8 EL TEIXIT MUSICAL “La textura”	Concepte de textura i tipus. • 7 projeccions.	16 audicions per a treballar la textura. Una curiositat.	Projeccions i activitats de l'evolució de la textura a través del temps.
UNITAT 9 ESTRUCTURES MUSICALS “La forma”	Concepte de forma musical i alguns tipus. • 6 projeccions.	55 audicions per a treballar la textura. Una curiositat.	Projeccions i activitats de l'evolució de la forma musical a través del temps.

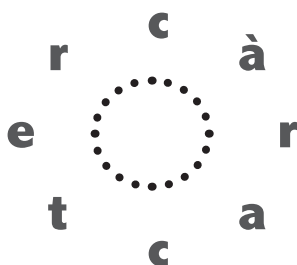
4. CREACIÓ MUSICAL	5. INTERPRETACIÓ MUSICAL	
	Pràctica instrumental	Cançons
<ul style="list-style-type: none"> • El pentagrama. • Col·locació de les notes. • Línies i espais addicionals. • Les claus. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Mà esquerra. Mà dreta.	Nana Polka Carmina Burana Cantiga núm.100 (2 veus) Cantiga núm. 100 (Instrumental Orff)
<ul style="list-style-type: none"> • Les figures musicals. • Relació entre les figures. • Les parts de les figures. • Col·locació de les pliques i corxets. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del SIb	My Heart Will Go On (2 veus) Vos sur ton chemin Kyrie
<ul style="list-style-type: none"> • Els signes de prolongació: <ul style="list-style-type: none"> - La lligadura. - El calderó. - El punt. - El doble punt. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del FA#	Ghost (2 veus) White Christmas Una sañosa porfía
<ul style="list-style-type: none"> • Els compassos: <ul style="list-style-type: none"> - Indicadors de compàs. - Compassos simples. - Compassos compostos. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del SIb i FA#	Caresse sur l'océan (2 veus) We Are the Champions L'hivern (Instrumental Orff)
<ul style="list-style-type: none"> • Síncopes i notes a contratemps: <ul style="list-style-type: none"> - Pulsacions accentuades. - Síncopes. - Notes a contratemps. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del SOL# i FA#	Obladi oblada (2 veus) Adagio de Barber Petita Serenata Nocturna
<ul style="list-style-type: none"> • Les alteracions: <ul style="list-style-type: none"> - Tipus d'alteracions. - Col·locació de les alteracions. - Alteracions accidentals i pròpies. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica de la corxera amb punt i semicorxera.	Rocky Yellow Submarine Himne a l'alegria (2 veus)
<ul style="list-style-type: none"> • Escales i intervals: <ul style="list-style-type: none"> - Escales. - Graus d'una escala. - Intervals. - To i semitò. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del MI'(agut)	Imagine (2 veus) Imagine (instrumental Orff) Every Breath You Take Simfonia del Nou Món.
<ul style="list-style-type: none"> • Intervals melòdics i harmònics. • L'harmonia. • Acords. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital). 	Pràctica del DO#	Chim Chim Cher-ee (2 veus) Grease Gymnopédie
<ul style="list-style-type: none"> • Grups de valoració irregular. • El treset. • Experimentant amb els sons (activitats per a pissarra digital) 	Pràctica del FA'(agut)	La vida és bella (2 veus) Carros de foc Suite núm. 1 per a petita orquestra

1. Sensacions musicals

El caràcter de la música

BLOC 1 CONTEXT MUSICAL

1. El **caràcter** de la música presenta moltes afinitats amb el caràcter de les persones i amb l'entorn que ens envolta. Cerca en aquesta activitat els termes que et plantejem i comprovaràs, així, que són termes de caràcter que també apliquem a la música.

1. AMB LA C: Qui ens sedueix i conquesta amb el seu comportament, es diu que és una persona amb un caràcter

Captivador

2. AMB LA A: Allò que ens preocupa de manera obsessiva i intensa ens provoca un caràcter

Angixós

3. AMB LA R: Quan ens sentim tranquils i serens, podem afirmar que el nostre caràcter es troba

Relaxat

4. AMB LA A: Quan ens sentim tristos i abatuts perquè alguna cosa ens ha eixit malament, el nostre caràcter es torna

Apagat

5. AMB LA C: Quan alguna situació ens fa riure, segur que és perquè té un caràcter

Còmic

6. AMB LA T: Quan una pel·lícula de terror ens posa els pèls de punta és perquè té un caràcter

Terrorífic

7. AMB LA E: Aquella música tan virolada i desagradable té un caràcter

Estrident

8. AMB LA R: Aquell grup de soldats desfilava tan bé perquè aquella música que els acompanyava posseïa un marcat caràcter

Rítmic

2. El caràcter de la música canvia segons les sensacions que ens suggereix. Tot seguit t'indiquem un terme de caràcter musical concret. El teu treball consistirà a esbrinar la sensació contrària a partir de les lletres d'ajuda que et facilitem.

1. Terme que suggereix malestar: DESAGRADABLE

A G R A D A B L E

2. Terme que suggereix alegria: SENZILL

C O M P L I C A T

3. Terme que suggereix tranquil·litat: SERÉ

I N Q U I E T

4. Terme que suggereix tristesa: APAGAT

A N I M A T

5. Terme que suggereix grandesa: PRESUMPTUÓS

M O D E S T

6. Terme que suggereix suspens: ESTRESSANT

R E L A X A N T

3. En aquesta sopa de lletres hi ha 4 termes que poden indicar el caràcter de la música d'una pel·lícula de terror. Tracta de trobar-los.

X	I	G	I	H	O	F	H	I	O
T	Y	Ñ	K	Ñ	I	Z	O	H	A
S	E	J	E	X	O	V	R	D	E
C	V	N	Z	G	H	I	R	O	B
I	Z	T	E	V	I	F	O	H	K
T	X	O	A	B	X	E	R	I	L
A	Z	C	I	J	R	P	O	K	I
M	B	S	K	U	D	O	S	I	J
A	N	G	O	I	X	O	S	B	M
R	L	W	L	O	J	K	W	T	J
D	A	R	O	V	T	E	S	K	V

BLOC 2 ESCOLTA

Tot seguit et proposem l'audició de diversos fragments, triats d'entre algunes bandes sonores famoses, perquè respongues les qüestions que et plantegem:

Audició 1

És la nit de l'amor (Animació) 1994 Música: Elton John

Simba és un petit lleó amb un destí ben clar: en el futur serà qui ocupe el lloc que ara ostenta son pare, el rei Mufassa, i l'encarregat de cuidar que l'equilibri natural de les seues terres es mantinga. La maldat del seu oncle Scar (assassí de son pare) farà que el seu futur done un tomb i que en aquest moment, ja adult, es trobe lluny de sa casa i de la seua família. Al costat dels seus nous amics Timó i Pumba, apareix Nala, una intrèpida lleona de la qual s'enamorarà bojament. La sensació de tendresa, poder i grandesa es barreja amb la força imparable que l'impulsarà a tornar i a lluitar per aconseguir recuperar el tron que, per justícia, li pertany.

- a) Entre els adjectius següents assenyalas els tres que trobes més encertats per a expressar les sensacions que et produeix aquesta música.

☐ RELAXAT ☐ ANGOIXÓS ☒ ROMÀNTIC ☐ GRANDIÓS
☐ MALENCONIÓS ☐ PRECIPITAT ☒ VIGORÓS

Tenint en compte el caràcter de la música, contesta les qüestions següents:

- b) Creus que aquesta música podria aparèixer en una escena de terror? Explica la teua resposta.

No, perquè es tracta d'una música agradable, tranquil·la, serena, romàntica, que reflecteix els sentiments que uneixen els dos protagonistes: Simba i Nala.

- c) En quin tipus d'escenes o de situacions creus que es podria utilitzar aquesta cançó?

Escenes tranquil·les i relaxades. Escenes romàntiques.

Audició 2

Psicosis (Terror) 1960 Música: Bernard Hermann

Una jove secretària, després de cometre un robatori en la seua empresa, fuig de la ciutat. Després de conduir durant diverses hores, decideix descansar en un petit motel de carretera regentat per un jove tímid anomenat Norman. Tot sembla normal i tranquil; tanmateix, la relació estranya entre Norman i sa mare, i el misteri dels crims que s'hi esdevingueren, crearan una asfixiant atmosfera de tensió en l'espectador.

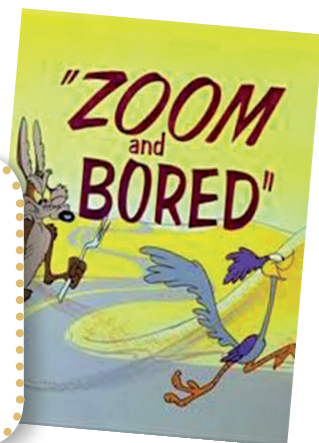
Com deus haver observat, el caràcter d'aquesta obra és totalment diferent al de l'audició anterior. Realitza una comparació entre les dues obres, tot analitzant els elements musicals que el compositor ha usat per aconseguir un caràcter diferent en cadascuna de les cançons i contesta les preguntes següents:

- a) Creus que aquesta melodia podria aparèixer en una part de la pel·lícula on s'esdevé una escena romàntica? **No** Per què? **Perquè la sensació que produeix és la de suspens, inquietud, ansietat o terror.**

- b) Tot seguit t'oferim una sèrie de frases. Cadascuna d'aquestes és més afí a una de les dues audicions anteriors. Col·loca en el cercle corresponent un 1 o un 2, segons si correspon a la primera o a la segona audició.

- 2** Està a punt de produir-se un assassinat.
- 2** Suggereix una sensació de suspens.
- 1** Representa una escena tendra.
- 1** És una música romàntica.
- 2** Manifesta una sensació d'angoixa, inquietud o terror.
- 1** Es tracta d'una melodia suau i dolça.

Audició 3

Zoom and Bored (Animació) 1957 Música: C. Stalling

El Coiot no abandona la seua obstinació per atrapar el Correcamins per mitjà de mil paranyes. En aquesta ocasió prova sort amb una catapulta, amb un mur de rajoles, amb una ampolla plena d'abelles i, fins i tot, amb un arpó; tanmateix, la mala sort el persegueix a l'hora d'aconseguir el seu objectiu. Stalling, amb una música trepidant, transmet un ambient electrizant que es troba constantment en moviment.

a) Si hagueres de triar tres adjectius per a definir el caràcter d'aquesta obra, quins triaries de la llista següent?

- ☐ SERÉ ☐ DOLÇ ☒ HUMORÍSTIC
☒ DESENFADAT ☐ TRANQUIL ☒ DIVERTIT

b) Stalling, per tal de crear una sensació de lleugeresa i moviment dels personatges, ha utilitzat diferents recursos musicals. Assenyal·la de la llista següent els que, segons el teu criteri, són els més encertats:

- ☒ Pauses sobtades ☐ No usa pauses
☐ Ritme mecànic i sempre constant ☒ Variacions i contrastos de ritme
☐ Ús d'instruments electrònics ☒ Ús d'instruments de vent i de corda (trompetes, violins...)
☒ Velocitat ràpida ☐ Velocitat lenta
☐ Intensitat sonora suau i constant ☒ Contrastos i canvis d'intensitat
☐ Caràcter de tristesa ☒ Caràcter juganer i divertit

Audició 4

Carmina Burana 1937 (Històrica)

Música: Carl Orff

Basada en textos profans anònims, bona part en llatí, que transgredien la norma de conducta moral de l'època, reflecteix una filosofia molt peculiar sobre l'amor i la vida. Les paròdies irreverents i blasfemes sobre el poder i la religió es barregen amb les que tenen a veure amb l'amor, el joc i la beguda. Aquesta audició en honor a la deessa Fortuna, imprevisible i canviant com la Lluna, ens transmet, a través de la seua lletra i música, la sensació angoixant de la insignificança humana, en la qual la destinació dels homes se sotmet a l'atzar i a la sort.

a) Entre els adjectius següents assenyal·la els tres que trobes més encertats per a expressar les sensacions que et produeix aquesta música.

- ☐ REPOSAT ☒ APOTEÒSIC ☐ DELICAT ☒ GRANDIÓS
☒ ESPECTACULAR ☐ TRIST ☐ INTIMISTA

b) Entre la llista d'adjectius que tens en el llibre cerca altres tres que servisquen per a expressar les teues sensacions davant aquesta audició.

imponent

ostentós

extraordinari

Per assegurar els teus coneixements auditius sobre el caràcter, tot seguit farem 3 audicions més i hauràs de contestar les 3 qüestions que et plantejem:

1. Podries indicar quina sensació et produeix cadascuna d'aquestes audicions?

Audició 5

Sensació d'alegria, simpatia, encant, diversió, optimisme, jovialitat...

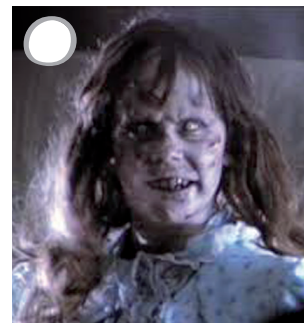
Audició 6

Sensació de força o energia, vigor, poder, vitalitat...

Audició 7

Sensació de malestar, horror, odi, inquietud, angonya, irritació...

2. Escriu el nom de l'audició en la imatge corresponent.

3. Confecciona una llista d'altres situacions o moments en què també podria aparèixer aquesta música.

✓ Audició 5 *En un ball, en la platja, en una festa amb els amics, en un aniversari...*

✓ Audició 6 *Quan aconseguixes un premi en equip, en un concert de rock...*

✓ Audició 7 *En un carreró fosc quan correm algun perill...*

En un mercat persa

Música: A. W. Ketelbey

Aquesta obra tracta de representar un mercat oriental, on s'esdevé l'aparició d'una sèrie de personatges.

Per crear-nos les diferents sensacions que produeix l'aparició de cadascun, el compositor es fa servir de contrastos que la música ens pot oferir (rítmics, instrumentals, etc.). Per exemple, quan s'acosta una caravana, el compositor usa, sobretot, sons entretallats, que simulen el pas dels camells que es van acostant, juntament amb una melodia de caràcter oriental. L'arribada d'una princesa està representada per una melodia elegant i dolça, les veus dels captaires són representades per un cor...

- a) L'obra, concretament, consta de 10 escenes. Tot seguit te les presentem de manera desordenada perquè, mitjançant l'audició, pugues ordenar-les.

Número d'ordre d'aparició	ESCENES
8	La princesa se'n va
5	Es presenten els encantadors de serps
2	Els captaires demanen almoina
7	Es tornen a sentir les veus dels captaires
4	Els acròbates al mercat
1	Arriben lentament els camells
6	El califa passa pel mercat
10	El mercat queda solitari
3	Arriba la princesa
9	Els camells segueixen el seu camí

Com deus haver comprovat, la música ens ofereix un ventall amplíssim de sensacions, que moltes vegades relacionem amb una situació concreta, amb un estat d'ànim, etc.

Malgrat tot, no cal que hi cerquem una relació específica, ja que de vegades ens agrada una melodia, senzillament, perquè mou els nostres estímuls, sense haver-hi cap altra explicació.

BLOC 3 CONTEXT CULTURAL

1. Digues si les afirmacions següents sobre el *caràcter* de la música son vertaderes (V) o falses (F).

- ▶ ☐ a) La música de l'Edat Mitjana està destinada a la diversió.
- ▶ ☐ b) La música de l'Edat Mitjana està destinada a l'oració.
- ▶ ☒ c) La música de l'Edat Mitjana està destinada a evangelitzar el poble.

- ▶ ☐ a) En el Classicisme la música és molt complicada.
- ▶ ☐ b) En el Classicisme la música és més complexa que en el Barroc.
- ▶ ☒ c) En el Classicisme la música és més senzilla que en el Barroc.

- ▶ ☐ a) En el Romanticisme la música és clara i continguda.
- ▶ ☒ b) En el Romanticisme la música és apassionada i canviant.
- ▶ ☐ c) En el Romanticisme existeix una música experimental.

- ▶ ☐ a) En el Renaixement la música és tècnicament menys complexa i expressiva que en l'Edat Mitjana.
- ▶ ☒ b) En el Renaixement la música és tècnicament més complexa i expressiva que en l'Edat Mitjana.
- ▶ ☐ c) En el Renaixement la música és tècnicament igual de complexa i d'expressiva que en l'Edat Mitjana.

- ▶ ☐ a) La música del segle XX està destinada al poder, al luxe i a l'ostentació.
- ▶ ☐ b) La música del segle XX és senzilla, clara i continguda.
- ▶ ☒ c) La música del segle XX vol, en ocasions, "desconcertar" el públic.

- ▶ ☐ a) La música del Barroc vol impressionar la gent de l'època.
- ▶ ☐ b) La música del Barroc vol evangelitzar el poble.
- ▶ ☒ c) La música del Barroc està al servei del poder, del luxe i de l'ostentació.

2. Completa amb la paraula adequada les afirmacions següents:

Amb la I: En l'Edat Mitjana existeix, dins de la música religiosa, la prohibició d'usar instruments

Amb la F: En el Renaixement hi ha una gran claredat en el text per a inculcar en els fidels la fe cristiana

Amb la E: En el Classicisme la música persegueix més l' elegància que l'espectacularitat.

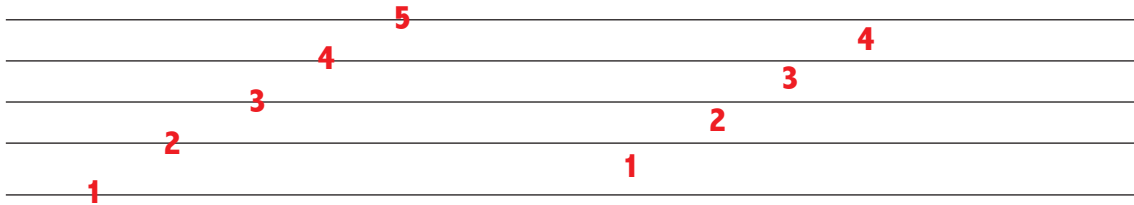
Amb la C: La manera com els monjos de l'Edat Mitjana interpretaven la música religiosa era a cappella

Amb la L: L'idioma emprat en la música de l'Edat Mitjana i del Renaixement era llatí

BLOC 4 CREACIÓ MUSICAL

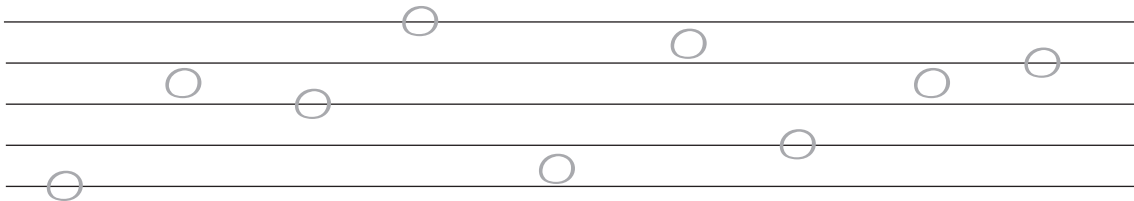
EL PENTAGRAMA. Les línies i els espais

1. Numera les línies i els espais. Recorda que es compten de baix cap amunt.

2. Dibuixa un cercle en la línia o espai indicats.

1a línia / 3r espai / 3a línia / 5a línia / 1r espai / 4t espai / 2a línia / 3r espai / 4a línia

LA COL·LOCACIÓ DE LES NOTES EN EL PENTAGRAMA. El nom dels sons

3. Escriu el nom dels sons següents. Observa que estan col·locats de forma ascendent.

4. Escriu el nom dels sons organitzats de forma descendent.

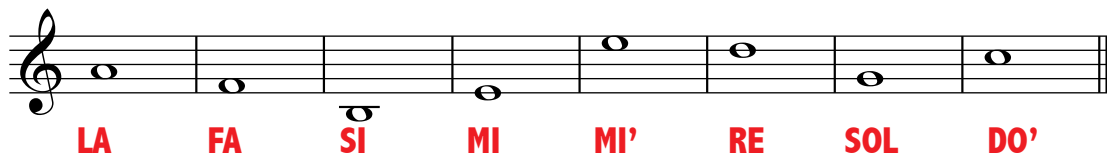
5. Escriu el nom dels sons que hi ha col·locats en les línies.

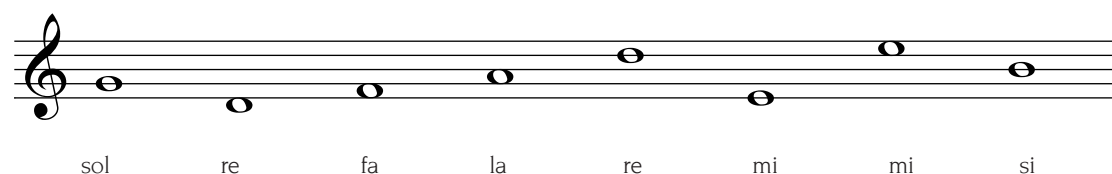
6. Escriu el nom dels sons que hi ha col·locats en els espais.

7. Escriu el nom que correspon a cada so.

8. Escriu les notes indicades en el pentagrama.

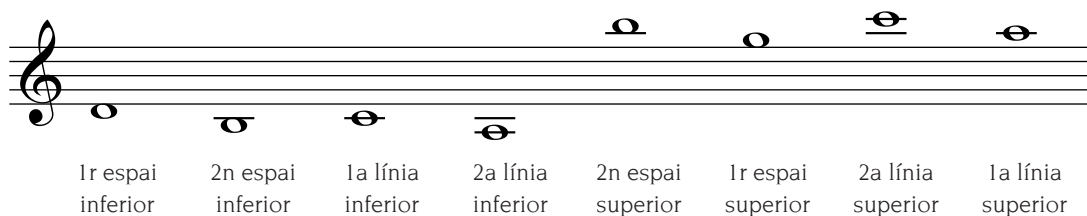

9. Per a interpretar aquest fragment musical cal conèixer el nom dels seus sons. Escriu-ne el nom baix de cadascun.

ELS SONS QUE NO CABEN EN EL PENTAGRAMA. Línies i espais addicionals

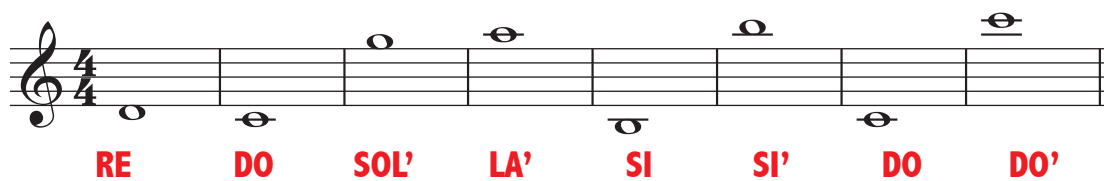
10. Dibuixa la nota corresponent en la línia o espai indicats.

11. Numera les línies i els espais addicionals.

12. Digues el nom dels sons escrits en línies i espais addicionals.

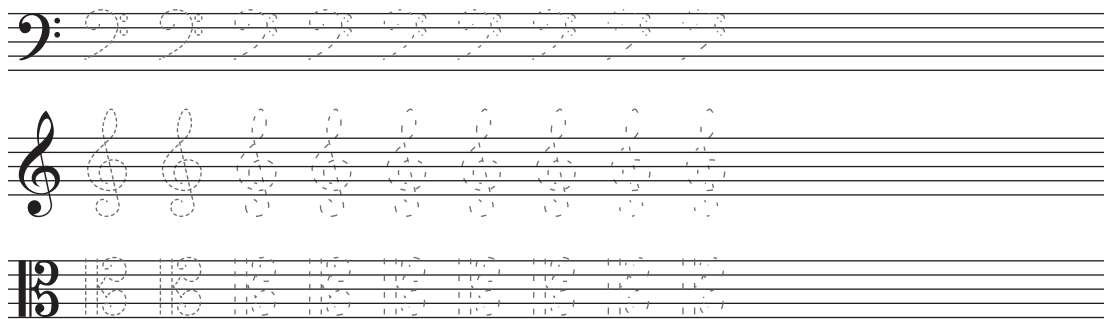

13. Observa que les notes següents es troben dins i fora del pentagrama. Escriu-ne el nom.

PARLEM EN CLAU. Les claus de la música

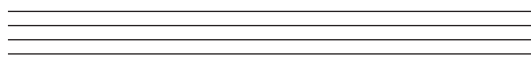
14. Aprén a dibuixar les claus correctament.

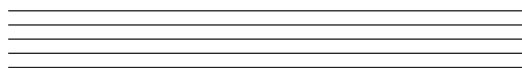
15. Dibuixa-les ara sense ajuda.

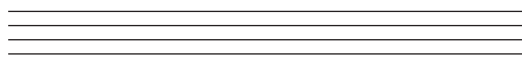
Clau de Sol

Clau de Do 3a

Clau de Fa en 4a

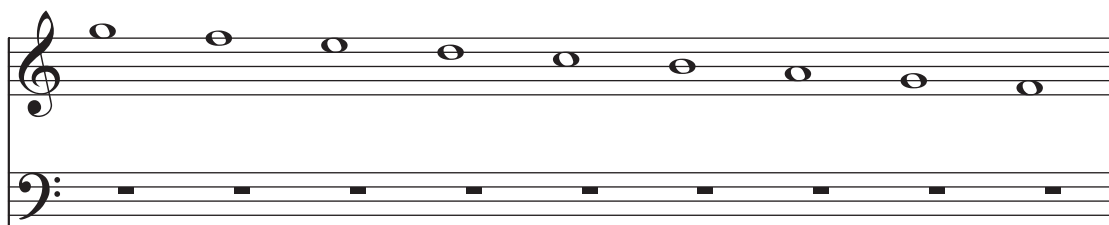

Clau de Do 1a

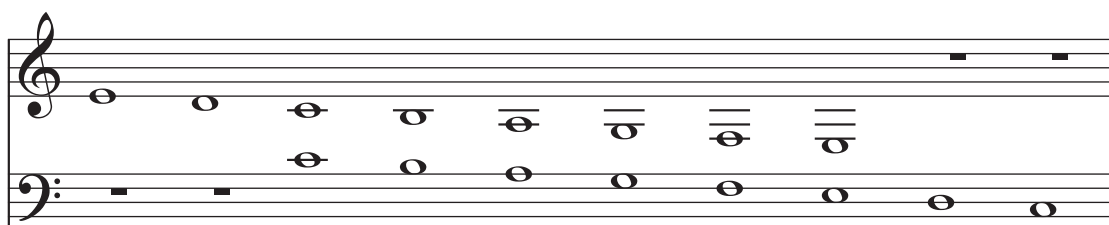
16. Ara que ja saps com es representen correctament les claus, encercla les que estan ben dibuixades.

17. Per a facilitar l'escriptura musical, es crearen diverses claus. Escriu el nom dels sons següents en cadascuna d'aquestes claus.

SOL' FA' MI' RE' DO' SI LA SOL FA

MI RE DO SI LA SOL FA MI RE DO

18. Escriu el nom dels següents sons en clau de Fa.

SOL MI FA DO SI RE DO SOL FA DO RE

MÚSICA I TECNOLOGIES

En el CD ROM et plantegem un seguit d'activitats en les quals podràs posar en pràctica tot allò que has après en aquesta unitat.